

BERGEN
KOMMUNE

2021

Handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer

Forord fra byråden

Bergen er en menneskerettighetsby og skal være en god by for alle som bor og oppholder seg her. Derfor er jeg glad for å kunne legge frem Bergens første handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer.

Det er en grunnleggende menneskerettighet å kunne få utøve sin tro og å ikke bli utsatt for hatytringer eller diskriminering fordi en tilhører en bestemt religiøs gruppe. Men vi vet at personer som er muslimer eller antas å være muslimer, er mer utsatt for negative holdninger enn andre grupper i det norske samfunnet. Dette synes jeg er svært bekymringsfullt og noe vi i menneskerettighetsbyen Bergen må sette på dagsorden og gjøre noe med.

Derfor legger byrådet frem denne handlingsplanen for å bekjempe diskriminering av og hat mot muslimer. Vi har utarbeidet denne handlingsplanen i samarbeid med moskeene i Bergen og med andre samarbeidsaktører. Dette samarbeidet vil også være viktig når vi skal gjennomføre tiltakene i planen.

Et viktig kunnskapsgrunnlag for handlingsplanen har vært rapporten om strukturell rasisme i Bergen som ble lagt frem av *Vista Analyse* i samarbeid med *KIFO* i februar 2021. Forskningsrapporten konkluderer med at diskriminering og forskjellsbehandling forekommer i Bergen. Rasistisk mobbing i skolen trekkes frem som et særlig bekymringsverdig funn. Samtidig er arbeidslivet den samfunnsarenaen der flest personer opplever diskriminering. Personer med muslimsk bakgrunn er blant de som i størst grad opplever å bli utsatt for diskriminering på grunn av hvordan de ser ut og hva de tror på i samfunnet vårt.

Jeg håper at denne handlingsplanen kan bidra til å bekjempe diskriminering av og hat mot muslimer i byen vår. Alle bergensere fortjener å bli møtt med respekt uansett hvem de er eller hvor de kommer fra. Mangfoldet i Bergen er noe av det som gjør byen spennende å bo i og jeg vil oppfordre alle til å besøke en av Bergens moskeer når de har åpne dager, for å bli bedre kjent med og forstå de som går der. Det er ett av tiltakene i planene som vil gli oss til å gjennomføre sammen med moskeene.

Med denne planen vil vi jobbe videre for å gjøre Bergen til en mer inkluderende og bedre by, hvor ingen diskrimineres for å være den de er.

Eline Aresdatter Haakestad
Byråd for kultur, mangfold og likestilling

Innholdsfortegnelse

Bakgrunn og fakta

- 03 Innledning
- 05 Muslimer og islam i Bergen
- 05 Tabell 1: Oversikt over moskeer i Bergen
- 06 Holdninger til muslimer og personer med muslimsk bakgrunn i Norge
- 07 Muslimers opplevelse av diskriminering i offentligheten
- 08 Diskriminering i Bergen

Tiltak

- 10 **Synliggjøring og dialog**
- 11 Tiltak 1: Støtte til åpne dager i moskeene
- 11 Tiltak 2: Videreutvikle samarbeidet mellom Bergen moske og Etat for barn og familie
- 11 Tiltak 3: Samarbeidsprosjekt Bergen kommune, Vest politidistrikt, RVTS Vest og moskeene i Vestland fylke
- 11 Tiltak 4: Bergen kommune skal gi råd og bistand til muslimske menigheter og andre tros- og livssynssamfunn om tilgang til egnede lokaler
- 12 **Sikkerhet og oppfølging av ofre for diskriminering**
- 13 Tiltak 5: Sikring av moskeer
- 13 Tiltak 6: Jobbe for å sikre at Vest politidistrikt følger opp hatkriminalitet mot muslimer
- 13 Tiltak 7: Lavterskel meldings/konsultasjons-tjeneste for opplevd diskriminering på grunnlag av etnisk og/eller religiøs bakgrunn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering eller kjønnsidentitet
- 14 **Opplæring, holdninger og en kunnskapsbasert debatt**
- 15 Tiltak 8: Skolebesøk i moskeene i Bergen knyttet til undervisning i tros- og livssyn
- 15 Tiltak 9: Øke den flerkulturelle kompetanse i alle kommunens tjenester – tilrettelagte kursopplegg tilbys
- 15 Tiltak 10: Bergen kommune skal arrangere konferanse om temaet diskriminering av og hat mot muslimer i 2022
- 15 Tiltak 11: Samarbeide med forskningsinstitusjoner om å få mer kunnskap om situasjonen for religiøse minoriteter i Bergen

Handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer ble behandlet og vedtatt av bystyret i Bergen kommune 16.12.2021. Planen er utarbeidet ved byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling (BKML) i Bergen kommune.

Foto (der ikke annet er angitt): Envato Elements

Innledning

“

*Bergen skal være en
rasismefri sone.*

”

Fordommer mot ukjente kulturer og religioner er et vanlig fenomen i de fleste samfunn og tidsperioder. De fleste av oss må jobbe med våre egne holdninger og fordommer mot minoriteter som fremstår som fremmede i sine skikker og kulturelle uttrykk.

Forskning det vises til i denne planen viser at medlemmer av den muslimske minoriteten i Europa, Norge og Bergen i dag er de som kanskje er mest utsatt for gruppebaserte fordommer. Dette har en lang historisk bakgrunn i Europa.

Angrep og trusler mot moskeer i Bergen, Norge og flere andre land har gjort trusselbildet mot muslimer særlig alvorlig. Det er derfor behov for et systematisert arbeid for å bekjempe diskriminering og hat mot muslimer både lokalt og nasjonalt.

Dette fremkommer også av [byrådets plattform 2019-2023](#):

«Byrådet tar sterk avstand fra rasisme, trakassering, diskriminering, og antidemokratiske holdninger. Bergen skal være en rasismefri sone. Noen grupper er særlig utsatt, og antisemittismen og muslimhatet øker. Jøde er et vanlig skjellsord i Norge og byrådet ønsker aktivt å motarbeide antisemittiske holdninger i Bergen. Byrådet vil også arbeide for å bekjempe muslimhat og, i tett samarbeid med moskeene og andre sentrale aktører, utarbeide en egen handlingsplan mot muslimhat i Bergen.»

Regjeringen la frem en egen [Handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer – 2020-2023](#) høsten 2020. Bergensere med muslimsk bakgrunn og Bergen kommune kom med innspill til denne og denne planen er et viktig referansedokument også for handlingsplanen til Bergen kommune.

Foto: Andreas Haldorsen – Eget verk, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=53417600>

I Norge sikrer *Grunnloven* § 19 alle innbyggere i riket fri religionsutøvelse. Dette er en grunnleggende rettighet som sammen med ytringsfriheten er helt sentralt grunnlag for denne handlingsplanen.

Et annet viktig rettskildedokument i denne sammenhengen er *Straffeloven* § 185 som omhandler diskriminerende og hatefulle ytringer som rettes mot noen på grunn av deres hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, religion, livssyn, seksuell orientering, kjønnsidentitet eller nedsatt funksjonsevne.

Likestillings- og diskrimineringsloven gir et diskrimineringsvern for både majoritets- og minoritetsbefolkningen, men tar særlig sikte på å bedre kvinners og minoriteters stilling. Religion og livssyn er selvstendige og likestilte diskrimineringsgrunnlag. *Likestillings- og diskrimineringsloven* inneholder også et selvstendig forbud mot sammensatt diskriminering, der diskrimineringen skjer på grunn av en kombinasjon av flere diskrimineringsgrunnlag.

I denne handlingsplanen gis det en del bakgrunn om muslimer i Bergen og om holdninger til muslimer og erfaringer med diskriminering av muslimer i Norge og Bergen. Det vises blant annet til funn fra en [studie om strukturell rasisme i Bergen](#)¹ som ble

lagt frem i februar 2021. Det legges også frem 11 tiltak for å bekjempe diskriminering av og hat mot muslimer i Bergen. Disse tiltakene er organisert under overskriftene.

1. Synliggjøring og dialog
2. Sikkerhet og bekjempelse av diskriminering
3. Opplæring, holdninger og en kunnskapsbasert debatt

Foto: Bergen moske

Muslimere og islam i Bergen

Bergen og Norge er de siste årene blitt mer mangfoldig samfunn. Dette gjelder også innenfor tros- og livssynsfeltet. Fra å være et nærmest monoreligiøst samfunn har Norge i dag et stort mangfold av tros- og livssynsretninger. SSB anslår at ca 4 prosent av befolkningen i Norge er muslimer og denne andelen ligger nok nært andelen muslimer av Bergens befolkning også.

Islam i Norge og Bergen har ikke en lang historie og henger i stor grad sammen med innvandring fra muslimske land fra 1960-tallet og fremover. Det var stor arbeidsinnvandring fra land som Pakistan, Marokko og Tyrkia til Norge fra denne perioden og særlig frem til midten av 1970-tallet. Men innvandringen fra disse landene var størst til Oslo og områdene rundt. Likevel etablerte de første muslimske miljøene i Bergen seg også fra denne innvandringsbølgen.

Fra 1980-tallet og fremover har det vært stor fluktinnvandring fra mange hovedsakelig muslimske land som Somalia, Irak, Afghanistan og Syria og de fleste av muslimene i Bergen har bakgrunn fra disse landene. Men muslimene i Bergen er en sammensatt gruppe som består av personer med bakgrunn fra store deler av verden og også personer med norsk bakgrunn og som er født og oppvokst i Norge.

Islam er i dag den nest største religionen i Norge og i Bergen er det i dag åtte forskjellige moskeer og islamske trossamfunn. Medlemmene i disse moskeene kommer fra over 70 ulike land. Bergen moske er den største med over 2500 medlemmer. De fleste moskeene i Bergen er sunnimuslimske. Det finnes en shia-muslimsk moske i byen.

Tabell 1: Oversikt over moskeer i Bergen

Navn:	Beskrivelse:
Bergen moske	Bergens største med rundt 2500 medlemmer. Multietnisk.
Salam islamske senter	Hovedsakelig somalisk moske
Abu Al-Fadel Islamsk kultursenter	Shia-muslimsk
Den uigurske kulturforening	Moske med medlemmer fra den uigurske minoriteten
Imam Bediuzzeman Camii	Hovedsakelig kurdisk moske
Islamsk Fellesskap Bosnia og Hercegovina	Medlemmer fra den bosniske minoriteten
Bergen muslimske forening	Hovedsakelig tyrkisk moske
Islamsk kultursenter på Landås	Multietnisk bydelsmoske

Kilde: [Samarbeidsrådet for tros- og livssynsamfunn i Bergen \(STL\)](#). Det gjøres oppmerksom på at det kan være andre mindre muslimske trossamfunn som ikke er med i denne oversikten.

Innbyggerne i Bergen som kommer fra hovedsakelig muslimske land er i ulik grad aktiv i trossamfunnene og identifiserer seg i ulik grad som muslimer. Det er også innbyggere i Bergen med fra disse landene som er kristne, jesidier, ateister eller har annen tros- eller livssynsbakgrunn.

[SSB sin levekårsundersøkelse blant innvandrere](#) viser at 36 prosent av muslimske innvandrere aldri deltar i religiøse møter, mens 25 prosent deltar ukentlig.

Holdninger til muslimer og personer med muslimsk bakgrunn i Norge

På bakgrunn av foreliggende forskning om diskriminering, negative fordommer og hatkriminalitet i Norge de siste ti årene kan man med stor sikkerhet si at negative holdninger mot muslimer og diskriminering mot denne gruppen forekommer i Bergen og Norge. Det er mye som tyder på at denne gruppen er mer utsatt for diskriminering, negative fordommer og/eller hatkriminalitet. Dette gjelder både aktive muslimer og personer som andre antar er muslimer.

Nyere forskning på dette området i Norge viser at rundt en tredel av den norske befolkningen gir uttrykk for islamofobe holdninger. I desember 2017 ble rapporten *“Holdninger til jøder og muslimer i Norge”*² lagt frem av Holocaustsenteret. Den viste at 1 av 3 av et representativt utvalg av befolkningen ga uttrykk for utpregede fordommer mot muslimer.

Omkring 10 prosent av befolkningen mener, ifølge denne undersøkelsen, at vold og trakassering av muslimer kan forsvares på grunn av nylige terrorangrep, og ca. 30 prosent av befolkningen mener at muslimer ønsker å ta over Europa.

[Norsk medborgerpanel](#) ved Universitetet i Bergen undersøker holdninger blant et representativt utvalg av befolkning om ulike spørsmål. De kan presentere funn om holdninger til muslimer i det norske samfunnet som er ganske lik funnene fra Holocaustsenteret. Professor Elisabeth Ivarsflaten skriver i en artikkel i Kommunal rapport 09/2019:

«Vilardeltakerne fritt assosiere rundt ordet ‘muslim.’ Det som kommer frem er veldig interessant. Noen demoniserer muslimer på samme måte som de mest ytterliggående høyreekstreme. De ser på alle muslimer som farlige terrorister og mener at vi andre ikke skjønner at Norge er i ferd med å bli ‘islamisert.’ I materialet vårt er mellom tre og fem prosent av svarene av denne typen.

Mange andre svar, nesten 30 prosent, svarer kun negativt og generaliserende. De passer

dermed overens med den vanligste definisjonen av islamofobi som er ‘et sett med fordommer’, altså negative stereotypiske forestillinger, som generaliseres til å gjelde alle muslimer».

Funnene fra Medborgerpanelet ved UiB og Holocaustsenteret forsterkes av andre nyere funn. En rapport fra FAFO i 2019³ finner at respondenter i representative nasjonale utvalg eller mest skeptiske har mest negative fordommer til muslimer, sammenliknet med andre grupper. I studien fra FAFO oppgir 38% av respondentene at de ikke vil synes det er greit om et familiemedlem blir gift med en praktiserende muslim.

I FAFO-studien oppgir respondentene i større grad å ha aksept for ideen om at et familiemedlem skulle bli gift med en person med det islamske hodetørklet hijab (29% ville ikke synes det var greit) enn ideen om at en praktiserende muslim kunne bli det (38% ville ikke synes det var greit). Samtidig som respondentene finner det mindre greit at en person med hijab skulle bli statsminister (46% ikke greit) enn at en praktiserende muslim skulle bli det (44% ville ikke synes det var greit).

Tilgjengelig statistikk på diskriminering på bolig- og arbeidsmarkedet tilsier også at individer med muslimsk bakgrunn er spesielt utsatte for dette. Det foreligger ikke klare og entydige data på hvordan dette fordeler seg på kjønn, men enkelte studier peker i retning av at menn med muslimsk bakgrunn kan være mer utsatte for arbeidsmarkedsdiskriminering enn kvinner med muslimsk bakgrunn⁴.

Fra hatkriminalstatistikken til Oslo politidistrikt, som hittil ikke har vært gjenstand for uavhengig forskning, har vi sterke indisier på at kvinner med synlig identitet som praktiserende muslimer, og da spesielt i form av hijab – er mer utsatt for hatkriminalitet enn menn med muslimsk bakgrunn. Overgriperne i [anmeldte og pådømte hatkriminalssaker](#) der ofrene er muslimske kvinner med hijab er da også både ikke-muslimske kvinner og menn.

² Hoffmann, Christhard og Moe, Vibeke (red.), *Holdninger til jøder og muslimer i Norge*, 2017, HL-senteret

³ Tyldum, Guri, *Holdninger til diskriminering, likestilling og hatprat i Norge*. 2. utgave, 2019, FAFO

⁴ Midtbøen, Arnfinn H. og Rogstad, Jon, *Diskrimineringsens omfang og årsaker, Etniske minoriteters tilgang til norsk arbeidsliv*, 2012, Institutt for samfunnsforskning

Muslimers opplevelse av diskriminering i offentligheten

Mange muslimer er opptatt av hvordan islam og muslimer fremstilles i media og samfunnet. Det handler gjerne om hvordan ord og uttrykk knyttet til islam får en negativ betydning i den norske offentligheten.

Ord og uttrykk som har sitt utspring i islam blir i mediene gjerne fremstilt på en måte som knyttet dem til terror og politisk undertrykkelse. For mange muslimer er dette imidlertid positivt ladete ord som har en mer teologisk betydning. Handlinger begått av terrorister i islams navn og av diktaturer i muslimske land gjør situasjonen vanskelig også for innbyggere med muslimsk bakgrunn i Bergen.

Mange er kommet til Norge som flyktninger nettopp fra krig, terror og undertrykkende regimer, men opplever at de likevel blir sett på sympatisører for dette i Norge siden de er muslimer. Muslimer i Norge opplever at det forventes at de må ta avstand fra terror og ekstremisme gang på gang og dette setter dem i en sårbar situasjon.

Retrievers medieanalyse fra 2017, [*Innvandring og integrering i norske medier*](#), tar for seg omtalen av islam og muslimer i norske medier i 2016. Undersøkelsen viste at islam og muslimer var et av de mest omtalte temaene i redaksjonelle medier dette året, og fikk mer omtale enn oljeprisen, brexit og boligmarkedet til sammen.

Elleve prosent av den totale omtalen etterlater et overveiende negativt bilde av islam og muslimer. Likevel viser undersøkelsen at norsk media i hovedsak har en ryddig begrepsbruk. Ett av hovedfunnene er nemlig at pressen utøver en konsekvent begrepsbruk og sjelden setter likhetstegn mellom muslimer og terror.

Videre viser analysen at 16 prosent av artiklene som handlet om islam og muslimer i en norsk kontekst, hadde det som Retriever beskriver som «islamkritikk» som mest framtrædende tema, særlig i form av leserinnlegg.

Diskriminering i Bergen

Bergen kommune har sammen med Vest politidistrikt over tre og et halvt år hatt et godt samarbeid med Bergen moske og andre moskeer om forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme. Vi har hatt regelmessige kursopplegg for ledere og imamer i moskeene og alle imamene i Bergen moske inngår nå i mentorgruppen for personer som er i fare for å bli radikalisert.

Moskeene er en helt vesentlig samarbeidspartner i forebyggingen av dette fenomenet i Bergen og regionen vår. Den muslimske minoriteten i Norge er en utsatt gruppe knyttet disse fenomenene, både gjennom at medlemmer i trossamfunnene kan bli tiltrukket av ekstreme ideologier og at de er en utsatt gruppe for ulike typer hatkriminalitet og diskriminering.

Angrepet i moskeen i Bærum er et eksempel på hva ekstremt muslimhat kan føre til, men det er også mange flere eksempler på forekomst av mer «dagligdags» diskriminering.

Gjennom samarbeidet med moskeene er det også kommet frem at medlemmer i muslimske trossamfunnene i vår region regelmessig opplever diskriminering og trakassering på grunn av utseende/tro. Det er en sterk opplevelse i disse miljøene av at muslimer blir diskriminert i Norge og at de blir møtt med forutbestemte holdninger.

I møtene Bergen kommune har hatt med moskemedlemmene er det mange fortellinger om konkrete episoder som har funnet sted i byrommene våre.

Eksempler på det som er kommet frem er:

- Drapstrusler mot hijabkledder kvinner på bybanen
- Diskriminering på arbeidsplassen og i jobbintervjuer
- Rasisme og trakassering fra kunder i drosjenæringen
- Trusler mot moskeen
- Angrep mot hijabkledd kvinne på Torgalmenningen

Det er snakk om mange hendelser som både enkeltvis og i sum er alvorlig.

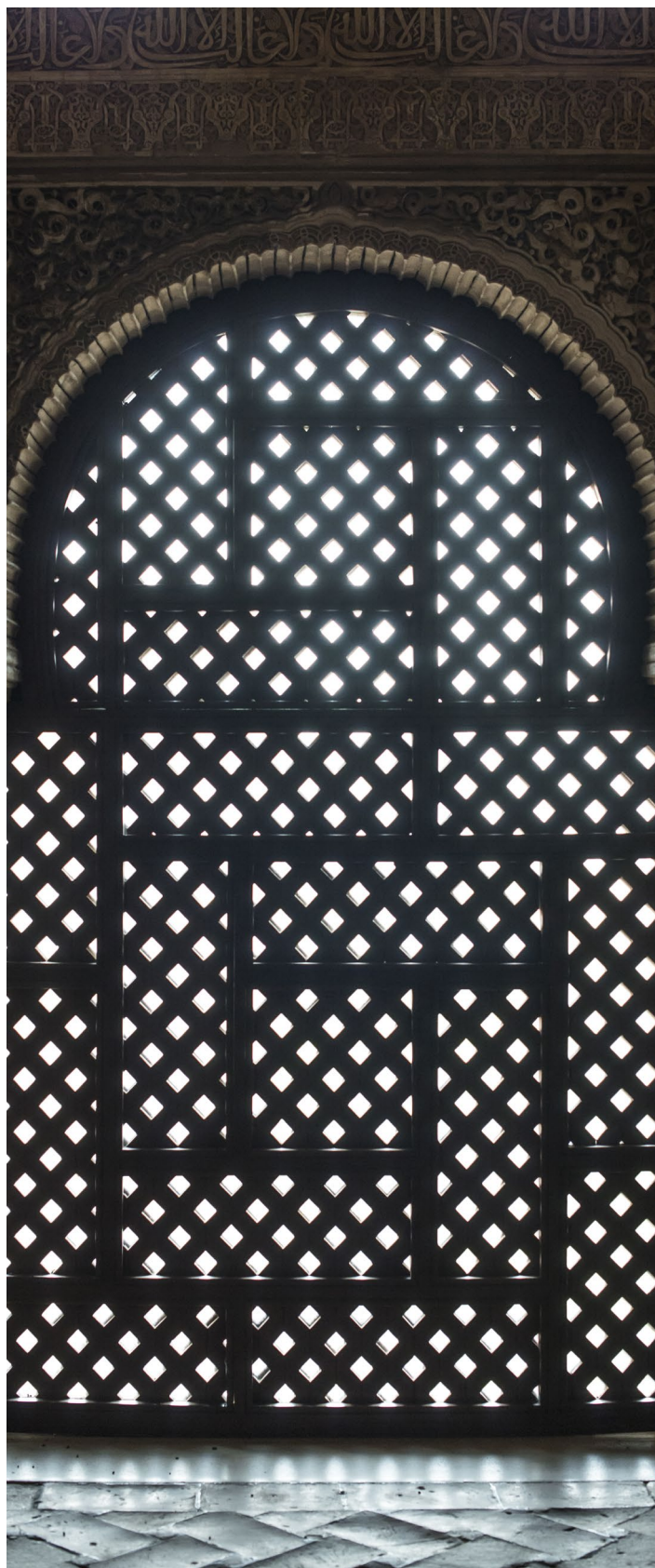
I februar 2021 la Vista Analyse i samarbeid med KIFO – Institutt for kirke, religions- og livssynsforskning frem en rapport om strukturell rasisme i Bergen på oppdrag fra kommunen. Forskerne viser til funn både fra dybdeintervjuer og en kvantitativ undersøkelse til forekomst av rasisme og diskriminering i Bergen.

Det kommer frem funn om at norsk-afrikanske barn har opplevd rasistisk mobbing i skolen og 40 prosent av respondentene i den kvantitative undersøkelsen oppgir at de har opplevd forskjellsbehandling som arbeidssøker.

I rapporten er forskerne positive til Vest politidistrikt som har satset på å bekjempe hatkriminalitet de siste årene. Samtidig skriver de følgende på side 9 i rapporten:

«Vi finner også grunn til å stille spørsmål knyttet til at andelen saker hvor offeret eller ofrenes religion er grunnlaget for hatkriminalitet i Vest politidistrikt er klart lavere enn i Oslo Politidistrikt. På grunnlag av informantdata kan det være grunn til å stille spørsmål om hvorvidt det lokale politiets rutiner, kompetanse og/eller kapasitet i forhold til etterforskning og ikke minst oppfølging av tilbakemeldinger til personer som har valgt å anmelde hatkriminalitet, er gode nok.»

Det kan på bakgrunn av innspillene kommunen har mottatt fra moskemiljøene og funn fra Vista Analyse/KIFO fremstå som at det er en underrapportering i Vest politidistrikt på saker knyttet til hatkriminalitet mot personer med muslimsk bakgrunn.

Synliggjøring og dialog

Tros- og livssynsdialogen er en arena for samtaler om ulike sider ved tro og livssyn og tilknyttet praksis. Tros- og livssynsmessig mangfold kan innebære verdimeslige konflikter eller spenninger.

Dialog mellom tros- og livssynssamfunnene kan være et viktig verktøy for å kunne leve med uenighet eller dempe eller forhindre konflikt mellom tros- og livssynssamfunnene, men også i samfunnet generelt.

Dialogarbeidet gir viktige innspill til det offentlige ordskiftet om religion og livssyn, blant annet om tillit og fellesskap på tvers av tros- og livssynsgrenser.

Synliggjøring av moskeene og dialog med moskemiljøene «avmystifiserer» og muslimske miljøer og islam. Bergen moske og andre moskeer i byen har en åpen holdning og Bergen moske har alene over 40 skolebesøk i året. Her kan publikum stille spørsmål om tro og religiøse skikker.

For noen av de muslimske trossamfunnene i Bergen er det utfordringer knyttet til plass og få fatt i egnede lokaler. Dette gjør det vanskelig å gjennomføre fredagsbønn og andre aktiviteter.

Trossamfunnene, også de muslimske, får finansiering fra staten knyttet til antallet medlemmer da har og har gjerne midler til å leie, kjøpe eller bygge egnede lokaler. Det kan likevel være vanskelig å få regulert bygg til tros- og livssynsformål og behov for støtte og veiledning fra det offentlige.

Tiltak 1: Støtte til åpne dager i moskeene

Bergen kommune skal støtte åpne dager i moskeene og andre tros- og livssynssamfunn. Denne støtten gis gjennom tilskudd til Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL Bergen).

Oppfølging: Bergen kommune v/byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling (BKML) og STL Bergen

Tiltak 2: Videreutvikle samarbeidet mellom Bergen moske og Etat for barn og familie

Samarbeidsavtalen mellom Etat for barn og familie i Bergen kommune og Bergen moske har vært viktig for å bedre dialogen mellom muslimske minoritetsforeldre og barnevernet. I handlingsplanperioden skal denne avtalen fornyes og videreutvikles.

Oppfølging: Bergen kommune v/byrådsavdeling for arbeid, sosial og bolig (BASB)

Tiltak 3: Samarbeidsprosjekt Bergen kommune, Vest politidistrikt, RVTS Vest og moskeene i Vestland fylke

Bergen kommune, Vest politidistrikt og RVTS Vest fortsetter dialogprosjektet med moskeene i Vestland fylke som har eksistert siden 2016. I dette samarbeidsprosjektet tas det opp samfunnsaktuelle temaer som er relevante for moskeene og samarbeidspartnerne.

Oppfølging: Bergen kommune v/byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling (BKML) og Vest politidistrikt (m.fl.)

Tiltak 4: Bergen kommune skal gi råd og bistand til muslimske menigheter og andre tros- og livssynssamfunn om tilgang til egnede lokaler

Det er viktig at bergensere uansett religiøs tilhørighet har tilgang til egnede og trygge lokaler for å utøve sin tro. Bergen kommune kan gi råd og veiledning om hvordan tros- og livssynssamfunnene kan låne kommunale lokaler og tips til hvordan de anskaffe seg mer permanente lokaler.

Oppfølging: Bergen kommune v/byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling (BKML)

Sikkerhet og oppfølging av ofre for diskriminering

Trusler og angrep mot moskeer både i Norge og andre land har skapt en utrygghet for sikkerheten rundt religionsutlevelsen blant en del muslimer. Det er svært viktig at alle bergensere skal få muligheten til å utøve sin religion uten å frykte for sin trygghet.

Bergen kommune vil sammen med andre offentlige myndigheter samarbeide for å sikre lokalene til moskeene mot slike trusler.

Opplevd diskriminering er noen ganger av en slik art at det ikke nødvendigvis kommer inn under det som kan karakteriseres som hatkriminalitet eller andre former for straffbare forhold. Likevel kan personer ha hatt opplevelser som oppfattes som krenkende eller er ulike former for grensetilfeller. Bergen kommune støtter opprettelsen av en lavterskel meldingstjeneste for slike forhold.

Prosjektet [DiMe](#) Bergen etableres i Bergen høsten 2021 inspirert av liknende opplegg i Rotterdam og Oslo. Ikke minst vil det være viktig for dette prosjektet å jobbe for å avdekke diskriminering i arbeidsmarkedet og boligmarkedet. Rapporten om strukturell rasisme i Bergen som ble lagt frem i februar 2021 avdekket at mange bergensere opplevde diskriminering innenfor disse områdene.

Foto: Norsk Folkehjelp/DiMe

Tiltak 5: Sikring av moskeer

Vest politidistrikt og Bergen kommune skal samarbeide for å sikre lokalene til de muslimske trossamfunnene i Bergen mot trusler og angrep.

Oppfølging: Vest politidistrikt og Bergen kommune v/byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling (BKML) og byrådsleders avdeling (BLED)

Tiltak 6: Jobbe for å sikre at Vest politidistrikt følger opp hatkriminalitet mot muslimer

Funn fra Vista analyse/KIFO sin rapport om strukturell rasisme i Bergen kan tyde på en underrapportering av hatkriminalitet mot muslimer. Bergen kommune vil be om årlige redegjørelser fra Vest politidistrikt om arbeidet med hatkriminalitet med et særlig blikk på hatkriminalitet mot personer med muslimsk bakgrunn. Det er viktig at disse sakene blir fulgt opp på en måte som gjør at muslimene opplever å bli tatt på alvor.

Oppfølging: Bergen kommune v/byrådet

Tiltak 7: Lavterskel meldings/konsultasjonstjeneste for opplevd diskriminering på grunnlag av etnisk og/eller religiøs bakgrunn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering eller kjønnsidentitet

Bergen kommune gir tilskudd til DiMe (Diskrimineringshjelpen og Meglingsbenken) som er et lavterskel rettshjelptiltak som tilbyr gratis juridisk rådgivning og bistand i rasisme- og diskrimineringssaker. «Diskrimineringshjelpen» tilbyr rettsveiledning samt bistand til å skrive klager og anmeldelser ved behov. Rettshjelptiltaket etableres i Bergen høsten 2021 av organisasjonene Norsk Folkehjelp, Antirasistisk Senter, Skeiv Verden Vest og Norges Handikapforbund. Det har vært viktig for Bergen kommune at denne tjenesten ligger i frivillig sektor.

Oppfølging: Bergen kommune (tilskudd) og DiMe

Opplæring, holdninger og en kunnskapsbasert debatt

Politikere, media og andre opinionsdannere har et særlig ansvar for at den offentlige debatten rundt temaer som berører den muslimske minoriteten i Norge skjer på en måte som ikke forsterker de negative holdningene som er i samfunnet om muslimer.

Samtidig må det være en åpenhet for religionskritikk og et kritisk søkelys også på muslimske organisasjoner og miljøer. Dette gjelder diskusjoner om temaer som bruk av hijab, religionskritikk og andre temaer. Det er mulig å ha en kunnskapsbasert tilnærming til disse temaene.

Enkelte ytringer om muslimer og islam i offentligheten ligger helt i grenseland for å bli omfattet av *Straffeloven § 185* om hatefulle ytringer. Dette gjelder ytringer som kan være krenkende og ondskapsfulle, men likevel være vernet av retten til ytringsfrihet.

Et eksempel på dette var den islamfientlige demonstrasjonen på Festplassen i Bergen i august 2020 som mange bergensere reagerte sterkt på. Det er viktig å ha en åpen og kunnskapsbasert debatt rundt dette temaet og Bergen kommune skal legge til rette for en slik diskusjon i planperioden.

Tiltak 8: Skolebesøk i moskeene i Bergen knyttet til undervisning i tros- og livssyn

Bergen kommune tar kontakt med moskeene i Bergen for å diskutere hvordan vi kan videreutvikle tilbudet med skolebesøk.

Oppfølging: Bergen kommune v/byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett (BBSI) og byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling (BKML)

Tiltak 9: Øke den flerkulturelle kompetanse i alle kommunens tjenester – tilrettelagte kursopplegg tilbys

Kommunens tjenester må gjenspeile mangfoldet i samfunnet, uavhengig av livssyn, sosiokulturell bakgrunn, legning eller funksjonsevne. Det er derfor viktig at kommunen som arbeidsgiver understøtter mangfold og inkludering i det daglige ved å gi sine ansatte muligheter til kompetanseutvikling som legger til rette for åpen dialog og etisk refleksjon om muligheter og utfordringer knyttet til det å levere tjenester til en mangfoldig befolkning.

Oppfølging: Bergen kommune v/byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling (BKML) i samarbeid med byrådsavdeling for arbeid, sosial og bolig (BASB)

Tiltak 10: Bergen kommune skal arrangere konferanse om temaet diskriminering av og hat mot muslimer i 2022

I denne samlingen vil det rettes et søkelys på diskriminering av muslimer og andre religiøse minoriteter i Norge. STL og muslimske trossamfunn vil bli invitert med i planleggingen av konferansen.

Oppfølging: Bergen kommune v/byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling (BKML)

Tiltak 11: Samarbeide med forskningsinstitusjoner om å få mer kunnskap om situasjonen for religiøse minoriteter i Bergen

Bergen kommune har gode erfaringer av å samarbeide med forskningsmiljøene i byen om å få ny kunnskap om ulike sider av situasjonen for minoritetsgrupper i Bergen. Det vil for eksempel være interessant å få mer kunnskap om situasjonen for den muslimske og den jødiske minoriteten i vårt område for å komme frem til mer tilrettelagte tiltak for å bedre situasjonen for disse gruppene.

Oppfølging: Bergen kommune v/byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling (BKML)